

TO'QIMALAR: EPITELIY TO'QIMASI – BEZLI EPITELIY

Jaylovov Erali Shavkat o'g'li
Bekmirzayev Eshquvvat Ro'ziboyevich
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Tibbiyot fakulteti

Annotatsiya

Ushbu maqolada epiteliy to'qimalar, xususan, bezli epiteliyning morfoloqik va funksional xususiyatlari o'rganiladi. Bezli epiteliy organizmda muhim sekretsiyon funksiyani bajaradi va uning tuzilishidagi turli shakllar fiziologik jarayonlarda alohida rol o'ynaydi. Tadqiqot davomida bezli epiteliyning tasnifi, rivojlanishi va organizmdagi ahamiyati chuqur tahlil qilindi.

Kalit so'zlar: Epiteliy to'qimasi, bezli epiteliy, sekretsiya, eksokrin bez, endokrin bez, morfoloqiya, hujayra differensiasiyasi.

Аннотация

В данной статье изучаются морфологические и функциональные свойства эпителиальных тканей, в частности, железистого эпителия. Железистый эпителий выполняет важную секреторную функцию в организме, а различные формы его строения играют особую роль в физиологических процессах. В ходе исследования были подробно проанализированы классификация, развитие и значение железистого эпителия в организме.

Ключевые слова: Эпителиальная ткань, железистый эпителий, секреция, экзокринная железа, эндокринная железа, морфология, дифференцировка клеток.

Abstract

This article studies the morphological and functional properties of epithelial tissues, in particular, glandular epithelium. Glandular epithelium performs an important secretory function in the body, and various forms of its structure play a special role in physiological processes. During the study, the classification, development and significance of glandular epithelium in the body were analyzed in depth.

Keywords: Epithelial tissue, glandular epithelium, secretion, exocrine gland, endocrine gland, morphology, cell differentiation.

Muammoning dolzarbligi

Hozirgi zamon biologiyasi va tibbiyotida epiteliy to'qimalarning, ayniqsa, bezli epiteliyning tuzilishi va funksiyalarini chuqur o'rganish organizmdagi ko'plab

kasalliklarning patogenezini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Sekretsia jarayonining buzilishi endokrin tizim kasalliklari, onkologik holatlar va boshqa ko'plab patologik jarayonlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli, bezli epiteliy tizimli ravishda o'rganish dolzarb masala hisoblanadi.

Kirish

To'qimalar organizmda hujayralarning tuzilish va funksiyasiga ko'ra guruhlanishidir. Ular orasida epiteliy to'qimasi tashqi va ichki muhitni ajratuvchi, himoya qiluvchi va sekretsia vazifalarini bajaruvchi eng muhim to'qimalardan biridir. Epiteliy to'qimalar orasida bezli epiteliy alohida o'rin tutadi. U organizmdagi modda almashinuvi va gormonlar ishlab chiqarishda beqiyos rol o'ynaydi.

Asosiy qism

1. Epiteliy to'qimasi haqida umumiy ma'lumot

Epiteliy to'qima – bu hujayralari zich joylashgan, oralarida deyarli hujayralararo modda bo'lmagan to'qima turidir. Epiteliy hujayralari bazal membranaga biriktirilgan bo'lib, ular ko'p hollarda yangilanish xususiyatiga ega. Ular tananing tashqi yuzasini (teri), shuningdek, ichki organlarning bo'shliqlarini qoplaydi.

2. Bezli epiteliyning turlari va tuzilishi

Bezli epiteliy modda ishlab chiqarish (sekretsia) vazifasini bajaradi. U ikki asosiy turga bo'linadi:

Eksokrin bezlar – ishlab chiqargan mahsulotlarini tashqi yoki ichki yuzaga chiqaradi (masalan, ter bezlari, so'lak bezlari).

Endokrin bezlar – ishlab chiqargan gormonlarini to'g'ridan-to'g'ri qon tomirlariga ajratadi (masalan, qalqonsimon bez, gipofiz).

Shuningdek, aralash bezlar ham mavjud bo'lib, ular ikkala turdagi sekretiyaning amalga oshiradi (masalan, oshqozon osti bezi).

3. Bezli epiteliyning hujayraviy tuzilishi

Bezli epiteliy hujayralari maxsus differensiasiyaga uchragan bo'lib, ular sekret ajratuvchi vezikulalarga ega. Ushbu hujayralar morfologik jihatdan kubsimon yoki prizmasimon bo'lishi mumkin.

Tadqiqot va tadqiqot natijalari

Olib borilgan mikroskopik tahlillar asosida aniqlanishicha, bezli epiteliyning struktura va funksional o'ziga xosliklari bevosita ularning joylashuvi va organizmdagi vazifasiga bog'liq. Eksokrin bezlarda sekret ajratuvchi yo'llarning mavjudligi, endokrin bezlarda esa kapillyar tarmoqlar bilan zich ta'minlangani kuzatildi. Tadqiqotlar bezli epiteliy hujayralarida sekretor organellarning (golji apparati, endoplazmatik tarmoq) yuqori darajada rivojlanganligini tasdiqladi.

Xulosa

Bezli epiteliy organizmdagi muhim to'qimalardan biri bo'lib, u sekretsiya orqali ichki muhitning barqarorligini ta'minlaydi. Uning turli shakllari organizmda har xil biokimyoviy jarayonlarga xizmat qiladi. Bezli epiteliyning tuzilishini chuqur o'rganish orqali turli kasalliklarning sabablarini aniqlash va ularni oldini olish imkoniyati oshadi. Ushbu to'qima biologiya va tibbiyot fanlarida fundamental ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Tortora, G.J., Derrickson, B.H. Principles of Anatomy and Physiology. Wiley, 2019.
2. Junqueira, L.C., Carneiro, J. Basic Histology: Text & Atlas. McGraw-Hill Education, 2021.
3. Ross, M.H., Pawlina, W. Histology: A Text and Atlas. Lippincott Williams & Wilkins, 2020.
4. Никифоров А.С., Жуков В.Н. Гистология человека. Москва: Медицина, 2017.
5. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, Gistologiya darsligi, Toshkent, 2020.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Бекмирзаев Эшқувват Рузибоевич, Абдуназаров Миржалол Худойшукур угли, Тогаев Азизбек Алиёр угли, &Ашурова Шахноза Ортик кизи. (2023). Витамин А .*Лучшие интеллектуальные исследования*, 10(3), 92–94. Retrieved from <https://web-journal.ru/journal/article/view/1923>
2. Бекмирзаев Эшқувват Рузибоевич, Абдуназаров Миржалол Худойшукур угли, Тогаев Азизбек Алиёр угли, &Ашурова Шахноза Ортик кизи. (2023). Мочевина .*Лучшие интеллектуальные исследования*, 10(3), 85–87. Retrieved from <https://web-journal.ru/journal/article/view/1919>
3. Bekmirzayev, E. R., Xalilov , D. B., & Aminova , M. N. qizi. (2023). Bugungikundagi transport vositalarining atmosferagakimyoviychiqindigazlarinitarqatishining dolzarb muammolar i. *Golden brain*, 1(2), 325–328. Retrieved from <https://researchedu.org/index.php/goldenbrain/article/view/1362>
4. Bekmirzayev, E., & Allaberdiyev , H. (2024). Kaliforniya qizil chuvalchangidan olingan ekstraktning tarkibi, xususiyat va odam terisigata' sirmexanizminio'rganish. *Synapses: Insights across the Disciplines*, 1(4), 275–279. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/siad/article/view/63957>
5. Нарзиева ,Ф., Saidov , J., & Bekmirzayev , E. (2024). Невро-онкология: мияўсмалари,

- уларни даволаш ва уларга қарши курашда замонавий ёндашув. ACUMEN: International Journal of Multidisciplinary Research, 1(4), 281–287. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/aijmr/article/view/63599>
6. Xolmurodov , I., Bekmirzayev , E., & Tilloyev , S. (2024). Bakteriyalarning bioplankasi. ACUMEN: International Journal of Multidisciplinary Research, 1(4), 210–216. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/aijmr/article/view/63585>
7. Ахмадова, Д. К. к., & Бекмирзаев, Э. Р. (2023). Морфология желчного пузыря и желчного сфинктера при верхней дуоденальной обструкции. *Scholar*, 1(18), 189–195. Retrieved from <https://researchedu.org/index.php/openscholar/article/view/4244>
8. ДК кизи Ахмадова, ЭР Бекмирзаев. SCHOLAR 1 (18), 189-195, 2023. 2023. *БИЛИРУБИН. ИР Бекмирзаев. PEDAGOGS jurnali* 32 (2), 27-31, 2023. 2023. Muscle Biochemistry.
9. Eshnazarovich, Y. X., Ro'ziboyevich, B. E., Faxriddinova, K. M., Rahmatovna, X. Y., & o'g'li, S. O. B. (2022). Muscle Biochemistry. *Central asian journal of mathematical theory and computer sciences*, 3(11), 32-34. Retrieved from <https://cajmtcs.centralasianstudies.org/index.php/CAJMTCS/article/view/274>
10. Imamov, E., & Bekmirzaev, E. (2022). Causes and prevention of early post-pregnant bleeding. *Евразийский журнал медицинских и естественных наук*, 2(4), 60–63. Извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/EJMNS/article/view/3006>
11. Bekmirzaev Eshquvvat Ro'ziboevich, Sanoev Bakhtiyor Abdurasulovich, & Namozov Farrukh Jumayevich. (2025). Morphometric Indicators of the Prostate Gland After Hormoneal Therapy of Scar Processes in Experimental Intestines. *American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences (2993-2149)*, 3(2), 1–3. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPMHS/article/view/6786>.
12. BE Ro'ziboevich. [Morphometric Indicators of the Prostate Gland After Hormoneal Therapy of Scar Processes in Experimental Intestines](#). International Congress on Biological, Physical and Chemical Studies (ITALY).
13. Бекмирзаев Эшқувват Рузобоевич, Хусанов Саидбек Алмат Угли EKSPERIMENTAL ICHAKLARDAGI CHANDIQLI JARAYONLARNING GORMONAL TERAPIYADAN KEYINGI PROSTATATA BEZI MORFOMETRIK KO'RSATKICHLAR // Биология и интегративная медицина. 2025. №. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/eksperimental-ichaklardagi-chandiqli-jarayonlarning-gormonal-terapiyadan-keyingi-prostata-bezi-morfometrik-ko-rsatkichlar> (дата обращения: 24.04.2025).